

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2023-497

26.6.2023

Storebrand Livsforsikring AS

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Uførekapitalforsikring – oppgjør – beregningsgrunnlag – pensjonsgivende inntekt.

Forsikrede var omfattet av en uførkapitalforsikring, da han i 2019 ble utsatt for en båtulykke. I forsikringsbeviset var forsikringssummen fastsatt til å være "4 x årslønn". Lønn var i forsikringsavtalen definert som "pensjonsgivende inntekt". Forsikrede fikk innvilget 60 % uføretrygd i 2022, og foretaket utbetalte erstatning i henhold til den årslønn som var meldt inn til foretaket av arbeidsgiver i skademeldingen. Forsikrede hevdet at den innmeldte lønnen var lavere enn reell årslønn. Det ble anført at forsikrede arbeidet flere timer per år enn det som var lagt til grunn, og at variable tillegg fastsatt i tariffavtale måtte komme i tillegg, da disse var å anse som "pensjonsgivende". Saken reiste spørsmål om hvilket beregningsgrunnlag som skulle legges til grunn i oppgjøret. Nemnda bemerket at avtalens regulering av hvordan "årslønn" skulle reguleres måtte forstås slik at det var forsikredes faktiske lønn hos arbeidsgiver som var relevant. Plikten til å melde inn årslønnen til foretaket, tilsa også at dersom det var fremlagt forskjellige beregninger, måtte det legges avgjørende vekt på den lønn som faktisk var meldt inn til foretaket av arbeidsgiver. Slik saken var opplyst kunne nemnda ikke se at forsikrede hadde dokumentert at han hadde rett til høyere utbetaling. Foretaket ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var utsatt for en båtulykke i 2019.

Han byttet arbeidsgiver året før ulykken (ansatt 3.4.18, jf. skademeldingen). Det året tjente han ifølge skattemeldingen samlet kr 551 027, hvorav kr 97 371 var lønn fra tidligere arbeidsgiver, kr 116 303 var sykepenger og kr 328 739 var lønn fra arbeidsgiver på skadetidspunktet. Smusstillegg utgjorde kr 6 416, og skattepliktig del av forsikringer var kr 2 198.

Skattemeldingen for 2019 viste lønn, naturalytelser m.v. samlet kr 498 724 + 4 485 i smusstillegg, samlet kr 503 215. I 2020 var summen kr 470 159 fordelt på lønn, naturalytelser, mv., AAP, smusstillegg og renter (kr 4).

Forsikringstaker meldte om forsikredes uførhet 10.9.20. Der fremgikk det at han ble ansatt 3.4.18, sykemeldt fra 25.8.19, og at sykepengene opphørte 24.9.20. Årlig lønn var oppgitt som kr 457 272.

Skattemeldingen viste at han i 2021 tjente samlet kr 496 313 fordelt på lønn, naturalytelser, mv., AAP, smusstillegg, uføreytelser fra andre enn Nav, renteinntekter og andre inntekter.

Foretaket utbetalte erstatning under uførekapitaldekningen etter at forsikrede fikk innvilget 60 prosent uføretrygd fra 1.3.22, jf. brev 28.9.22. Erstatningen ble da beregnet basert på lønnsopplysning fra Nav på kr 454 672 (fra året før uførheten). Beregningen var 4x årslønn + 1G for barn under 21 år, minus aldersfradrag, pluss renter.

Etter klage og korrespondanse fra 23.11.22 til 7.12.22, endret foretaket erstatningen og la til grunn lønnen forsikringstaker oppga i skademelding – kr 457 272, jf. brev 13.12.22.

Foretaket opplyste 5.12.22 at forsikrede var registrert som timelønnet. Samme dag argumenterte forsikrede for at hans lønn fra arbeidsgiver i 2018, måtte omregnes til et fullt opptjeningsår. Ved å dele mottatt lønn på antall arbeidede måneder, gange dette med 12 og legge til feriepenger, ville reell årslønn bli minst kr 490 000. Forsikrede klaget til Finansklagenemnda 12.1.23.

Foretaket endret standpunkt i brev av 24.3.23. Det var årslønningen på utbetalingstidspunktet som var gjeldende beregningsgrunnlag etter avtalen, ikke lønnen året før skaden oppstod. Det vedla også lønnsfilene for perioden 3.4.18 til 31.5.22.

Oversikten viste at han tjente kr 322 807 mellom 3.4.18 og 31.12.18, kr 447 589 i 2019, kr 336 071 i 2020, kr 114 299 i 2021 og kr 48 733 mellom 1.1.22 og 31.5.22. Timelønningen (periodelønn/periodetimer) var:

1.6.18 = kr 223,79

1.6.19 = kr 232,49

1.6.20 = kr 234,49

1.6.21 = kr 248,6

1.5.22 = kr 250,6

Timer per år var fast på kr 1 695, som 1.5.22 gir en samlet lønn på $(250,6 * 1695) = \text{kr } 424\,793$.

Forsikrede fremla en oversikt fra forsikringstaker/arbeidsgiver 31.3.23 vedrørende årslønn per dags dato (og 2022, da det enda ikke var gjennomført tariffjustering). Der fremgikk timelønn på kr 232, og diverse faste tillegg på samlet kr 26,53. Variable tillegg ble opplyst som Skift- og ubekvemstillegg på 42 kr per time ("Hver 3 uke, ca 500 t per år"), og vakttillegg 4200 pr uke ("ca 7 ganger pr år med dagen bemanning"). De ansatte hadde også ca. 100 timer overtid. Med penn hadde forsikredes advokat også påskrevet et regnestykke som samlet viste kr 571 933 + feriepengetillegg på kr 26 620.

I oversendelsen av beregningen, viste forsikrede til arbeid på 162,5 timer/mnd., dvs. 1950 timer/år, som er høyere enn de 1 695 som var innrapportert til foretaket for årene 2018-2022.

Den 4.5.23 sendte forsikredes advokat et nytt brev, der det fremgikk følgende:

Jeg har fått arbeidsgiver til å gjennomgå tallene igjen og han har da på nytt bekreftet at et korrekt årsverk er 1950 timer ($162,5 \times 12$), jf også lønsslippene der det fremgår at 162,5 er det korrekte timeantall som benyttes på hver månedslønning. (...) det trekkes (ikke) for helligdager o.l. (...). På lønsslippet for mai måned ser man f.eks at antall timer også der er 162,5 til tross for at det der er en rekke "røde dager". (...)

Forsikrede har i det vesentlige anført at han har rett til en høyere utbetaling, i tråd med beregningen oversendt 31.3.23. Det er enighet om at beregningen skal foretas ut fra forsikringssummen på tidspunktet da uførekapitalen ble utbetalt. Tvisten gjelder antall timer man skal regne et årsverk ut fra, og hvilke tillegg til grunnlønnen som skal medregnes.

Forsikrede har anført at faste tillegg som er forankret i tariffavtale, herunder smusstillegg, skifttillegg, vakttillegg og verktøytillegg, er å anse som "pensjonsgivende inntekt", jf. folketrygdloven § 3-15, jf. skatteloven § 12-2.

Forsikredes lønsslipper viste at det korrekte timeantall per måned var 162,5, noe som medførte at korrekt årsverk var 1950 timer per år. Dette er også bekreftet av arbeidsgiver. Reell årslønn – medregnet variable tillegg fastsatt i tariffavtale – var da kr 571 933 + feriepengetillegg. Det ble ikke gjort fratrekk for helligdager og lignende, slik sekretariatet feilaktig har lagt til grunn.

Det er feil å legge avgjørende vekt på den lønn som er meldt inn av arbeidsgiver til forsikringsforetaket. Forsikredes rettigheter kan ikke styres eller avgjøres av eventuelle feil eller

tilfeldigheter fra arbeidsgivers interne innrapportering til foretaket. Hva som er innrapportert kan også være forskjellig ved ulike ytelser, som f.eks. ved tjenestepensjon, der man kan unnta ulike tillegg, se foretakspensjonsloven § 5-4.

Det følger av vilkårene at foretaket må komme frem til korrekt årslønn på utbetalingstidspunktet. Beregningen av ytelsen må derfor ta utgangspunkt i all pensjonsgivende inntekt i folketrygden. Det er foretaket som har fastsatt vilkårene, uklarhet må derfor tolkes i disfavør av foretaket.

Ved medhold, krever forsikrede advokatkostnader dekket.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at forsikringssummen må beregnes på bakgrunn av opplysningene om lønn fra forsikringstaker i skademeldingen. Dersom et annet beregningsgrunnlag skal benyttes, må dette dokumenteres.

Forsikringsbeviset har ingen definisjon av lønn. Det har heller ikke forsikringsvilkårene, men i forsikringsavtalen står det: "Med lønn menes pensjonsgivende inntekt." Med årslønn må følgelig menes pensjonsgivende årslønn, og det er kun pensjonsgivende inntekt hos forsikringstaker som er relevant beregningsgrunnlag. Dette kommer også til uttrykk under det samme punktet i forsikringsavtalen, hvor det står at forsikringstaker skal sende melding til foretaket om lønnsendringer. Hva som inngår som pensjonsgivende inntekt er det arbeidsgiver som bestemmer. Foretaket har anført at dette er et moment som taler for at forsikringstakers lønnsopplysninger skal legges til grunn med mindre foretaket er kjent med at opplysningene ikke stemmer.

Opplysninger i Bedriftsportalen, forsikringstakers portal hos foretaket, viser at forsikrede var registrert som timelønnet hos forsikringstaker med 1695 timer per år. Forsikringstaker hadde i 2018 meldt en månedslønn på kr 36 254 basert på 162,5 timer, som ga en timelønn på kr 223,10. Omregnet til årslønn, ga dette en lavere lønn enn skademeldingen. En gjennomgang av lønnsfilene viser at årslønn har vært +/- kr 455 000 siden ansettelse 3.4.18.

At forsikringssummen beregnes ut fra årslønn på utbetalingstidspunktet, taler ordlydsmessig for at det er faktisk årslønn ved forsikringstilfellets inntreden som skal legges til grunn. Dette ville derimot vært til ugunst for forsikrede, siden årslønnen per 1.3.22 var lavere enn årslønnen da arbeidsuførheten inntraff. Slik vil det alltid være, siden forsikringstilfellet tidligst inntreffer etter to års sammenhengende arbeidsuførhet.

En høyere årslønn etter inntruffet arbeidsuførhet kan heller ikke legges til grunn, siden avtalen krever arbeidsdyktighet for at forsikringssummen skal endres som følge av økt lønn. Årslønn på utbetalingstidspunktet, må derfor forstås som årslønn oppgitt av forsikringstaker. Dette var til gunst for forsikrede. Forsikringssummen skal ikke reguleres etter G.

Dersom forsikrede skulle få medhold i klagen, kan foretaket ikke se at det måtte dekke sakskostnadene. Forsikrede har en tapsbegrensningsplikt, og ved uenighet kan forsikrede få prøvd saken i Finansklagenemnda, en gratis og nøytral klageinstans som ikke er tiltenkt bruk av advokat.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om hvilket beregningsgrunnlag som skal legges til grunn i oppgjøret.

Hva som er dekket, og hvilken utbetaling man har rett til under en forsikring, er avhengig av den avtale som er inngått mellom forsikringstakeren og foretaket, med andre ord vilkårene.

Det er videre sikker rett at det er kravstiller som har bevisbyrden. Det betyr at det er forsikrede som i tilstrekkelig grad må sannsynliggjøre at vilkårene for ytterligere utbetaling er oppfylt.

I dokumentet Forsikringsavtale mellom arbeidsgiver/forsikringstaker og foretaket fremgår:

Regulering av forsikringssummen

Det vil fremgå av avsnitt om forsikringsdekninger om forsikringssummen skal reguleres etter folketrygdens grunnbeløp(G), alder og/eller lønn/gruppe. Alle forsikringssummer avrundes oppad til nærmeste hele kr 1000.

[...]

Ved lønnsregulering

Regulering av forsikringssummen som følge av endring av lønn, skal skje den dag endringen er trådt i kraft.

Med lønn menes pensjonsgivende inntekt. [...]

[...] Forsikringstakeren skal sende inn melding om endring av lønn til selskapet senest den dag endringen skal finne sted. Endringen gjelder tidligst fra den dag melding er sendt selskapet.

[...]

Om fastsettelsen av forsikringssummen

[...] Med inntekt menes her pensjonsgivende inntekt

I forsikringsbeviset fremgår følgende:

Arbeidsuførhet

[...]

Uførekapital - koplet til dødsfallsforsikringen

Forsikringssummen ved arbeidsuførhet beregnes ut i fra forsikringssummen du har ved dødsfall på utbetalingstidspunktet for uførehetsforsikringen. I forsikringssummen medregnes også eventuelle tillegg til ektefelle/samboer og barn.

Forsikringssummen ved uførhet er maksimum 80 prosent av forsikringssummen, allikevel høyst 30G, og avtrappes etter alder.

[...]

Død

[...] Til de etterlatte ved din død [...] 4 x årslønn [...]

Tillegg til hvert barn under 21 år 1G

Videre siteres fra vilkårene:

Gruppelivsforsikring med uføredekning

[...] Disse vilkår gjelder for uføredekningen. Ved fastsettelse av forsikringssum ved arbeidsuførhet er det de vilkår som gjaldt da arbeidsuførheten inntraff, som skal benyttes.

[...]

21. Forsikringstilfellet ved arbeidsuførhet

21.1. Forsikringstilfellet ved arbeidsuførhet inntreffer etter forsikringsavtalens bestemmelser når arbeidstakeren som følge av sykdom, skade eller lyte har vært:

a) minst 40 % arbeidsufør sammenhengende i det tidsrom som er fastsatt i forsikringsavtalen,

b) minst 40 % arbeidsufør i minst 2 år sammenhengende og arbeidsuførheten er bedømt varig. Har slik arbeidsuførhet vart sammenhengende i 5 år, anses den som varig, med mindre spesielle forhold tilsier noe annet.

[...]

23. Fastsettelse av forsikringssummen ved arbeidsuførhet

23.1. Forsikringssummens størrelse kan beregnes i forhold til den forsikringssum ved dødsfall som i henhold til avtalen er fastsatt for den forsikrede på det tidspunkt forsikringssummen ved arbeidsuførhet forfaller.

[...]

25. Utbetaling av forsikringssum ved arbeidsuførhet

[..]

25.2. Forsikringssummen utbetales og/eller eventuell fullt betalt dødsfallsforsikring utstedes så snart forsikrede har fremsatt sitt krav og det er avgjort at vilkårene for utbetaling/ utstedelse er til stede, jf. punkt 21.

I forsikringsdokumentene kobles forsikringssummene for død og uførhet sammen. Foretaket skal basere utbetaling av forsikringssum ved arbeidsuførhet, på dødsfallsforsikringssummen slik fastsatt når forsikringssummen ved arbeidsuførhet forfaller, jf. pkt. 23.1.

Nemnda forstår forfallstidspunktet som det tidspunktet hvor vilkårene for utbetaling er oppfylt, forsikrede har fremsatt sitt krav, og det er avgjort at vilkårene er til stede, jf. pkt. 25.2 og 21. Avgjørende for størrelsen på utbetalingen er med andre ord hva forsikringssummen var på det tidspunktet som foretaket utbetalte uførekapitalen, den 28.9.22.

Forsikringssummen er som nevnt knyttet til forsikringssummen for død, og forsikringsbeviset viser at forsikringssummen er "4 x årslønn". I dokumentet Forsikringsavtale mellom arbeidsgiver/forsikringstaker og foretaket fremgår at det med "lønn menes pensjonsgivende inntekt". Det står også at "Forsikringstakeren skal sende inn melding om endring av lønn til selskapet senest den dag endringen skal finne sted. [...]". Videre innebærer begrepet "pensjonsgivende inntekt" at all inntekt som ikke er pensjonsgivende ikke er omfattet. Nemnda finner forsikringsavtalens regulering av hvordan "årslønn" skal reguleres, som uklar. Nemnda forstår henvisningen til årslønn, og at forsikringstaker skal melde om endringer av lønn, som at det er forsikredes faktiske lønn hos arbeidsgiver som er relevant. En slik fortolkning synes best i samsvar med forsikringsavtalens formål om å forsikre forsikredes faktiske inntekt hos den aktuelle arbeidsgiver.

Plikten til å melde inn årslønnen til foretaket, tilsier også at dersom det fremlegges forskjellige beregninger, må det legges avgjørende vekt på den lønn som faktisk er meldt inn til foretaket av arbeidsgiver. Foretaket har opplyst at det har utbetalt iht. innrapportert lønn, og slik saken er opplyst for nemnda, kan nemnda ikke se at forsikrede i tilstrekkelig grad har dokumentert at forsikrede har rett til høyere utbetaling.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).